

Tvångsvård enligt LPT

Under tidsperioden 2015–2019 vårdades drygt 41 300 personer enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT. Två femtedelar av dessa personer har vårdats för schizofreni eller andra former av psykossjukdomar som huvuddiagnos. Drygt tre procent tvångsvårdades både för psykisk störning och för missbruk under perioden.

Under tidsperioden år 2015–2019 vårdades drygt 41 300 personer enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT. En vårdepisod som inleds med vård i sluten form kan i vissa fall övergå i *öppen psykiatrisk tvångsvård* (se faktaruta). Knappt åtta procent, 3 200 personer, vårdades även i den öppna psykiatriska tvångsvården¹ under ovan nämnda tidsperiod. Det är en relativt jämn könsfördelning bland de som har tvångsvårdats enligt LPT, både i öppen och i sluten form, med något fler män än kvinnor, se tabell 1.

Tabell 1. Personer som har fått tvångsvård enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård, LPT, 2015–2019. Antal och procent. Kvinnor och män

Tvångsvård 2015–2019	Kvinnor	%	Män	%	Totalt
LPT slutenvård	19887	48	21436	52	41323
LPT öppenvård	1437	45	1757	55	3194

Källa: patientregistret, Socialstyrelsen 2021

Under tidsperioden 2015–2019 ökade antalet personer som är inrapporterade i sluten vård enligt LPT med knappt 9 procent, från ungefär 11 400 personer 2015 till ca 12 400 personer år 2019. Det ökade antalet personer kan ha sin grund i en ökad inrapportering till patientregistret av vård enligt LPT under tidsperioden. Det har dock inte gjorts några täckningsgradsjämförelser på den här vården specifikt under tidsperioden, eftersom en tillförlitlig källa att jämföra med saknas.

Vård enligt LPT – Lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård

Personen som vårdas ska lida av en allvarlig psykisk störning och ha ett oundgängligt behov av psykiatrisk vård som inte kan tillgodoses på annat sätt än genom att han/hon är intagen på en sjukvårdsinrättning för sluten psykiatrisk tvångsvård. Personen samtycker inte till frivillig vård.

Öppen psykiatrisk tvångsvård bedrivs utanför sjukvårdsinrättningen och förutsätter bl.a. att personen behöver iaktta särskilda villkor för att kunna ges nödvändig psykiatrisk vård. Tvångsåtgärder får inte förekomma vid öppen psykiatrisk tvångsvård. [1]

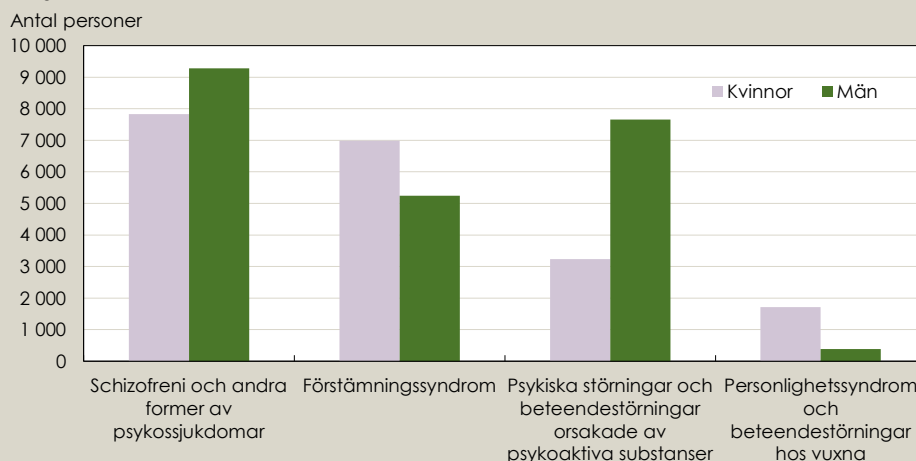
¹ Vården bedrivs utanför sjukvårdsinrättningen och förutsätter bl a att personen behöver iaktta särskilda villkor för att kunna ges nödvändig psykiatrisk vård

Schizofreni vanligaste diagnos inom LPT-vård

Schizofreni och andra former av psykosjukdomar (F20–F29)² var det vanligast förekommande diagnosavsnittet bland personer vårdade enligt LPT. Under åren 2015–2019 tvångsvårdades drygt 17 100 personer med schizofreni och andra former av psykosjukdomar vilket motsvarar 40 procent av dem som har vårdats enligt LPT. Schizofreni var något vanligare bland män än bland kvinnor. Det var 43 procent av männen jämfört med 39 procent bland kvinnorna hade den typen av diagnos. Det näst vanligaste diagnosavsnittet bland män var psykiska störningar och beteendestörningar orsakade av psykoaktiva substanser (F10–F19). Drygt en tredjedel (36 procent) hade den typen av diagnoser. Bland kvinnor var det istället förstämningssyndrom³ (F30–F39) som var det vanligast förekommande diagnosavsnittet, drygt en tredjedel (35 procent) av det totala antalet vårdade kvinnor hade en huvuddiagnos i det avsnittet.

Sju av tio personer av de som har fått diagnoser som var relaterade till störningar orsakade av psykoaktiva substanser var män. Kvinnor dominerade istället bland personer med vårdtillfällen som hade fått diagnosen personlighetsyndrom⁴ och beteendestörningar hos vuxna (F60–F69) där åtta av tio vårdade var kvinnor, se figur 1.

Figur 1. Vanligast förekommande diagnosavsnitt enligt ICD10 bland vårdade i slutenvård enligt LPT 2015–2019. Antal personer. Kvinnor och män

Källa: patientregistret, Socialstyrelsen 2021

Bland personer som har vårdats i öppen psykiatrisk tvångsvård enligt LPT hade 84 procent vårdats för schizofreni och andra psykosjukdomar vilket var dubbelt så vanligt som bland alla patienter som tvångsvårdats enligt LPT, där drygt 40 procent har vårdats med diagnos inom schizofreniavsnittet.

²Koder enligt ICD, se <https://klassifikationer.socialstyrelsen.se/ICD10SE>

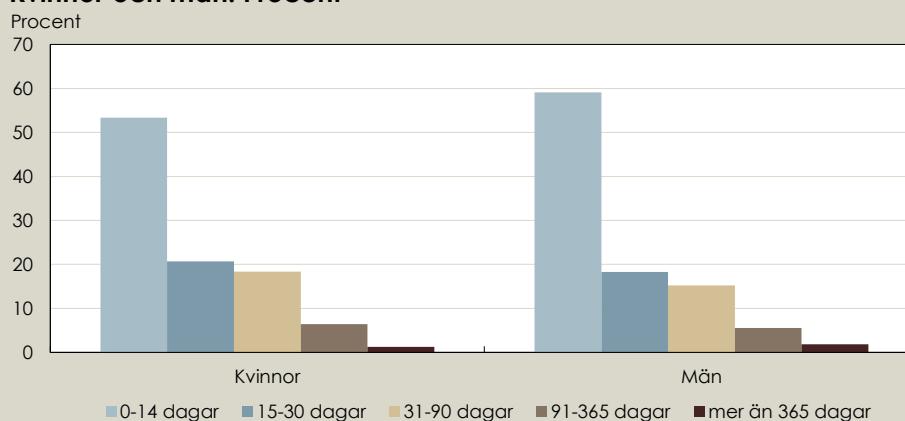
³Inkluderar depression och bipolär sjukdom

⁴Tidigare benämnt personlighetsstörningar

Drygt hälften vårdas kortare tid än två veckor

Det var en stor spridning i vårdtid i tvångsvård (vilket inkluderade både sluten och öppen vårdform) under den studerade tidsperioden. Under åren 2015–2019 vårdades män i genomsnitt 42 dagar medan kvinnorna hade en medelvårdtid på 38 dagar. Mer än hälften av alla vårdtillfällen, 59 procent av männen och 53 procent av kvinnorna, tvångsvårdades upp till högst 14 dagar, se figur 2.

Figur 2. Vårdtid i tvångsvård enligt LPT 2015–2019. Antal dygn. Kvinnor och män. Procent

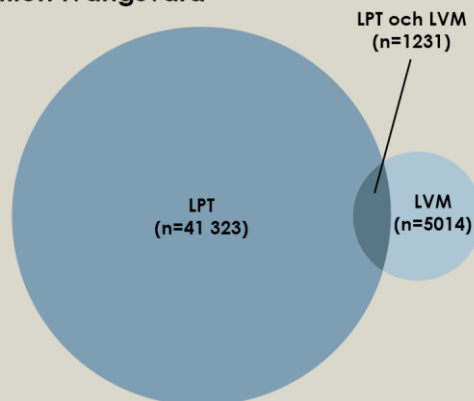

Källa: patientregistret, Socialstyrelsen 2021

Viss samvariation inom tvångsvård

Det finns en viss samvariation mellan psykiatrisk tvångsvård och tvångsvård av personer med missbruk. Det var drygt 5000 personer som fick tvångsvård enligt *lagen om vård av missbrukare i vissa fall, LVM* (se faktaruta), 2015–2019. Bland de drygt 41 300 personer som vårdades enligt LPT var det 1 231 personer (3 procent) som både har vårdats enligt LPT och LVM, se figur 3.

Figur 3. Samvariation tvångsvård

Källa: patientregistret och registret för tvångsvård av missbrukare, Socialstyrelsen 2021.

Knappt två tredjedelar av dessa var män, vilket betyder att andelen män var betydligt större i den gruppen än bland de som enbart vårdats enligt LPT där cirka hälften av de vårdade var män.

Vård enligt LVM – Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall

Personer som vårdas har ett fortgående missbruk av alkohol, narkotika eller flyktiga lösningsmedel och är i behov av vård för att komma ifrån sitt missbruk. Dennes vårdbehov kan inte tillgodoses på frivillig väg.

Ännu en förutsättning är att personen utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara och/eller riskerar att förstöra sitt liv eller befaras skada sig själv eller någon närstående. [2]

Referenser

1. Björkdahl, A. et al., Wallsten, T. (red),. Psykiatrisk tvångsvård Kliniska riktlinjer för vård och behandling, Svensk psykiatri Nr 13. Svenska psykiatriska föreningen och Gotia utbildning.
2. Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), <https://lagen.nu/1988:870>

Mer information

Du hittar fler tabeller, diagram och annan information här (välj *Tillhörande dokument och bilagor*)

www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/statistikammen/psykiatrisk-tvangsvard/

För dig som vill göra egna sökningar i statistikdatabasen:

https://sdb.socialstyrelsen.se/if_tvangsvard/val.aspx

Kontakt:

Barbro Engdahl (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: barbro.engdahl@socialstyrelsen.se

Daniel Svensson (sakkunnig LVM)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: daniel.svensson@socialstyrelsen.se

Birgitta Lindelius (sakkunnig LPT)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: birgitta.lindelius@socialstyrelsen.se